

POSTANOWIENIE

Dnia 12 października 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Ewa Stefańska (przewodniczący)

SSN Paweł Czubik

SSN Grzegorz Żmij (sprawozdawca)

w sprawie ze skargi C. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością
z siedzibą w K.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w (...) w sprawie
o sygn. akt V AGa (...)

z udziałem Skarbu Państwa – Prezesa Sądu Apelacyjnego w (...)

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 12 października 2021 r.

oddala skargę.

UZASADNIENIE

Skargą z dnia 14 lipca 2021 r. na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki C. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w K., zastępowana przez profesjonalnego pełnomocnika, wniosła o: (1) stwierdzenie, że w sprawie o sygn. akt V AGa (...) prowadzonej przez Sąd Apelacyjny w (...) V Wydział Cywilny doszło do przewlekłości postępowania w przedmiocie rozpoznania apelacji pozwanej z dnia 14 lutego 2020 r. od wyroku Sądu Okręgowego w G. X Wydział Gospodarczy z dnia 20 grudnia 2019 r. (X GC (...)); (2) wydanie Sądowi Apelacyjnemu w (...) zalecenia wyznaczenia w terminie tygodnia pierwszej rozprawy apelacyjnej z terminem do końca 2021 r.; (4) zasądzenie od Skarbu Państwa na rzecz skarżącej

kwoty 2 000 zł; (5) zasądzenie od Skarbu Państwa na rzecz skarżącej zwrotu kosztów niniejszego postępowania, w tym kosztów zastępstwa prawnego według norm prawem przepisanych.

W uzasadnieniu powodowa spółka wskazała, iż pomimo wniesienia w dniu 22 lipca 2020 r. odpowiedzi na apelację pozwanego, nie otrzymała żadnego zawiadomienia z Sądu Apelacyjnego w (...) o wyznaczeniu rozprawy. Dlatego też w dniu 3 września 2020 r. pełnomocnik skarżącej skontaktował się telefonicznie z V Wydziałem Cywilnym Sądu Apelacyjnego w (...) i uzyskał informację, iż apelacja jest z lutego 2020 r., więc w sprawie nie wyznaczono dotychczas terminu rozprawy, zaś średni czas oczekiwania wynosi 22 miesiące. Pismem z dnia 23 września 2020 r. pełnomocnik powodowej spółki wniósł o przyspieszenie rozpoznania apelacji. W odpowiedzi na wniosek wskazano, że w sprawie V AGa (...) nie zachodzą okoliczności do odstąpienia od rozpoznania sprawy według kolejności wpływu. Do dnia wniesienia skargi na przewlekłość skarżąca nadal nie otrzymała z Sądu Apelacyjnego w (...) zawiadomienia o wyznaczeniu pierwszej rozprawy apelacyjnej, ani postanowienia o skierowaniu sprawy na posiedzenie niejawne. Co istotne, żadna ze stron postępowania nie wносиła o przeprowadzenie nowych dowodów, bądź o powtórzenie dowodu z zeznań świadków, czy przesłuchania stron. Tak więc możliwe jest zakończenie postępowania apelacyjnego już na pierwszym posiedzeniu sądu odwoławczego. Pomimo upływu roku od wniesienia odpowiedzi na apelację Sąd Apelacyjny w (...) nie podjął się merytorycznego rozpoznania sprawy. Skarżąca w żaden sposób nie przyczyniła się do wydłużenia czasu procedowania przez sąd. Na skutek opieszałości sądu II instancji powodowa spółka nie może skutecznie wszcząć postępowania egzekucyjnego i dochodzić przysługującej jej względem strony pozwanej wierzytelności. W efekcie, zdaniem skarżącej, niewątpliwie doszło do naruszenia jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, dlatego też zasadne jest stwierdzenie przewlekłości ww. postępowania, zobowiązanie sądu do wyznaczenia pierwszej rozprawy apelacyjnej oraz przyznanie skarżącemu kwoty 2 000 zł, stanowiącej rekompensatę za zbyt długi czas oczekiwania rozpoznania sprawy, spowodowany bezzasadnym przedłużaniem postępowania przez prowadzący je organ.

Prezes Sądu Apelacyjnego w (...) w odpowiedzi na skargę z dnia 30 sierpnia 2021 r. zgłosił swój udział w wywołanym skargą postępowaniu oraz wniósł o oddalenie skargi.

W uzasadnieniu uczestnik postępowania wskazał, że akta sprawy z apelacją pozwanej wpłynęły do sądu w dniu 24 lutego 2020 r., po czym zostały przedłożone przewodniczącemu celem nadania jej biegu. Sprawdzono braki formalne apelacji, a w dniu 18 marca 2020 r. rozpoznano wniosek apelującego o zwolnienie od kosztów sądowych. Odpis apelacji doręczono stronie przeciwnej na zarządzenie wydane w dniu 1 lipca 2020 r. Odpowiedź na apelację wpłynęła w dniu 27 lipca 2020 r. Od tego momentu sprawa oczekiwała na rozpoznanie według kolejności wpływu. Skarga na przewlekłość postępowania w sprawie wpłynęła w dniu 16 lipca 2021 r. Uczestnik postępowania dalej wskazał, iż sprawa zostanie rozpoznana według kolejności wpływu, do czego zobowiązuje § 79 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 czerwca 2019 r. Regulamin urzędowania sądów powszechnych. Powołał się również na zwiększenie wpływu spraw, jak również znaczne obciążenie sędziów pracą oraz braki kadrowe. W ocenie uczestnika postępowania nie bez znaczenia pozostaje także stan epidemii z powodu COVID-19. Prezes Sądu Apelacyjnego w (...) powołał się na treść art. 15 zzs ust. 11 ustawy z dnia 31 marca 2020 r. o zmianie ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem, i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw, który stanowi, iż zaprzestanie czynności przez sąd prowadzący postępowanie w okresie stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii, nie może być podstawą wywodzenia środków prawnych dotyczących bezczynności, przewlekłości lub naruszenia prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki. Dodatkowo uczestnik postępowania podniósł, iż ustawodawca w art. 1 ust. 3 ustawy o skardze na przewlekłość zaznaczył wprost potrzebę stosowania standardów wynikających z Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r. Pojęcie „rozpoznanie sprawy w rozsądnym terminie” nie powinno być rozpatrywane jedynie przez pryzmat czasu oczekiwania na wyznaczenie rozprawy apelacyjnej. Utrwalone orzecznictwo Trybunału uznaje,

że sprawa jest prowadzona przewlekłe, jeżeli trwa dłużej niż trzy lata w jednej instancji (zob. np. wyrok ETPC z 10 lipca 1984 r. w sprawie *Guincho* przeciwko Portugalii, nr 8990/80), a w dwóch instancjach powyżej pięciu lat (zob. wyrok ETPC z 7 lutego 2006 r. sprawie *Donnadieu* przeciwko Francji, nr 19249/02). Opóźnienie zaistniałe w trakcie jednej z faz postępowania jest dopuszczalne, pod warunkiem że łączny czas trwania postępowania nie jest nadmiernie długi (wyrok ETPC z 8 grudnia 1983 r. w sprawie *Pretto i inni v. Włochy*; skarga nr 7984/77). Z tych przyczyn, w ocenie uczestnika postępowania, skarga jako bezzasadna, powinna być oddalona.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga na przewlekłość postępowania nie zasługiwała na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (t.j. Dz.U. 2018, poz. 75 ze zm., dalej: ustawa o skardze na przewlekłość postępowania) strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania).

Zgodnie z art. 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez Sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie albo czynności podjętych przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze w celu zakończenia postępowania przygotowawczego lub czynności podjętych przez sąd lub komornika sądowego

w celu przeprowadzenia i zakończenia sprawy egzekucyjnej albo innej sprawy dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego. Dokonując tej oceny, uwzględnia się łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, niezależnie od tego, na jakim etapie skarga została wniesiona, a także charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej zawichości, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania.

Utrwalone orzecznictwo Sądu Najwyższego wskazuje, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można zasadniczo mówić w przypadku bezczynności sądu drugiej instancji polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej w ciągu 12 miesięcy od daty wpłynięcia apelacji (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 maja 2005 r., III SPP 96/05, OSNP 2005, nr 23, poz. 384; z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06, OSNP 2007, nr 7-8, poz. 120; z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06, OSNP 2007, nr 7-8, poz. 121; z 18 maja 2016 r., III SPP 53/16; z 14 lipca 2016 r., III SPP 55/16; z 7 marca 2017 r., III SPP 6/17; z 21 lutego 2018 r., III SPP 3/18; z 13 grudnia 2018 r., I NSP 62/18; z 24 stycznia 2019 r., I NSP 87/18; z 27 marca 2019 r., I NSP 88/18). Nie oznacza to jednak, że w każdym przypadku, w którym przekroczony został okres 12 miesięcy, w czasie których nie wyznaczono terminu rozprawy, automatycznie następuje przewlekłość postępowania w rozumieniu ustawy. Ocena spełnienia obowiązku rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie zależy od konkretnych okoliczności, a więc wymaga uwzględnienia wielu czynników wpływających na tok postępowania. Powyższe oznacza, że przewlekłość postępowania ocenia się w każdej sprawie w sposób indywidualny, z uwzględnieniem wymienionych okoliczności.

Z analizy akt sprawy wynika, że wpłynęły one do Sądu Apelacyjnego w (...) w dniu 24 lutego 2020 r. W tym samym dniu wydano zarządzenie o rejestracji sprawy w repertorium, skierowaniu sprawy do wylosowania sędziego referenta w systemie SLPS po upływie 11 miesięcy oraz przedstawieniu akt Przewodniczącemu Wydziału celem nadania biegu apelacji. Postanowieniem z dnia 18 marca 2020 r. oddalono zawarty w apelacji wniosek o zwolnienie pozwanej od kosztów sądowych. W dniu 29 maja 2020 r. wpłynął do sądu II instancji pierwszy wniosek powodowej spółki o przyspieszenie rozpoznania sprawy. Zarządzeniem z dnia 3 czerwca 2020

r. sprawę skierowano do wylosowania członków składu, których przydzielono w tym samym dniu. Braki fiskalne apelacji usunięte zostały 1 czerwca 2020 r., zaś pełnomocnik pozwanego wniósł o rozpoznanie sprawy na rozprawie. W dniu 1 lipca 2020 r. zarządzono doręczenie pełnomocnikowi skarżącej odpisu apelacji. Odpowiedź na apelację wniesiona została 22 lipca 2020 r. Pełnomocnik powodowej spółki pismem z dnia 23 września 2020 r. ponownie zwrócił się o przyspieszenie rozpoznania apelacji. W odpowiedzi na wniosek pismem z dnia 3 grudnia 2020 r. poinformowano pełnomocnika powodowej spółki, iż w sprawie nie zachodzą okoliczności przemawiające za odstąpieniem od rozpoznania sprawy według kolejności wpływu.

Sąd Najwyższy uwzględnił, że w okresie rozpoznawania sprawy sygn. akt V AGa 102/20 w Sądzie Apelacyjnym w Katowicach na terenie Rzeczypospolitej Polskiej obowiązywał od dnia 14 marca 2020 r. do 20 marca 2020 r. stan zagrożenia epidemicznego wprowadzony rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 13 marca 2020 r. w sprawie ogłoszenia na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej zagrożenia epidemicznego (Dz.U. 2020, poz. 433), natomiast od dnia 20 marca 2020 r. obowiązywał stan epidemii wprowadzony rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 20 marca 2020 r. w sprawie ogłoszenia na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu epidemii (Dz.U. 2020, poz. 491). Niemniej jednak zdaniem Sądu Najwyższego samo wprowadzenie stanów zagrożenia epidemicznego oraz stanu epidemii nie wpływało na sprawność postępowania w sprawie V AGa (...) i podejmowanie przez Sąd Apelacyjny w (...) czynności. Analiza akt sprawy prowadzi do wniosku, iż pomimo wprowadzenia ww. stanów sąd II instancji podejmował czynności w rozsądnym czasie.

Zgodnie z art. 15zzs ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz.U. 2020, poz. 374 ze zm.). Stosownie do ust. 1 ww. artykułu w okresie stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii ogłoszonego z powodu COVID-19, bieg terminów procesowych i sądowych w postępowaniach sądowych został zawieszony. Ponadto zgodnie z ust. 11 tego przepisu zaprzestanie czynności przez sąd, organ lub podmiot, prowadzące odpowiednio postępowanie lub kontrolę,

w okresie, o którym mowa w ust. 1, nie może być podstawą wywodzenia środków prawnych dotyczących beczynności, przewlekłości lub naruszenia prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że w związku z wprowadzonymi rozwiązaniami prawnymi stanowiącymi reakcję na stan epidemii okres od 31 marca 2020 r. do 23 maja 2020 r. podlega wyłączeniu w zakresie rozpoznawania beczynności sądu (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 28 września 2020 r., I NSP 128/20; z 24 marca 2021 r., I NSP 182/20 i I NSP 8/21; z 21 kwietnia 2021 r., I NSP 32/12).

W realiach przedmiotowej sprawy, jakkolwiek okres od 31 marca 2020 r. do 23 maja 2020 r. podlega wyłączeniu z zakresu rozpoznawania beczynności sądu, tak zauważyć należy, że w okresie tym sąd apelacyjny podejmował czynności w zaskarżonej sprawie, do czasu wpływu odpowiedzi powodowej spółki na apelację. Dopiero od tego czasu (22 lipca 2020 r.) w sprawie można mówić o nieuzasadnionej beczynności sądu. Podjęte do tego czasu czynności procesowe miały na celu nadanie biegu i rozpoznanie wniesionej apelacji. W ocenie Sądu Najwyższego, sąd II instancji znając w dniu wniesienia odpowiedzi na apelację stanowiska obu stron mógł wyznaczyć termin rozprawy apelacyjnej, czego nie uczynił do dnia wniesienia skargi na przewlekłość postępowania, co miało miejsce w dniu 14 lipca 2021 r. W świetle przytoczonego wyżej, utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego oraz okoliczności faktycznych sprawy, nie ulega wątpliwości, iż czas oczekiwania na wyznaczenie rozprawy apelacyjnej, ale także ogólny czas trwania postępowania przed sądami obu instancji, jaki przyjmuje się w orzecznictwie Sądu Najwyższego i ETPCz, w analizowanej sprawie nie został przekroczony i wynosi mniej niż 12 miesięcy od chwili kiedy możliwe stało się wyznaczenie terminu rozprawy apelacyjnej. W związku z czym nieuzasadnione jest stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie sygn. akt V AGa (...) toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w (...), a zatem także wydanie sądowi II instancji odpowiednich zaleceń i przyznania skarżącej odpowiedniej sumy pieniężnej.

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania orzekł jak w sentencji postanowienia, oddalając skargę.

